

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4928/2020
13.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић и Бисерке Живановић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Раде Затезало, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 845/20 од 07.05.2020. године, у седници одржаној 13.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 845/20 од 07.05.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Новом Саду П 212/2019 од 04.02.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде начела једнаких права и обавеза, проузрокованих дискриминацијом, која је утврђена правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду П 282/2015 од 28.09.2016. године, плати 150.000,00 динара са законском каматом од дана пресуђења до исплате, као и да му накнади трошкове поступка са припадајућом законском каматом. Ставом другим изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 6.000,00 динара.

Решењем истог суда П 212/19 од 04.03.2020. године, дозвољено је тужиоцу плаћање судске таксе у 3 једнаке месечне рате, а да прву рату плати у року од 8 дана.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 845/20 од 07.05.2020. године, жалбе тужиоца су одбијене, као неосноване и првостепена пресуда и решење потврђени, а одбијен је и захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, број 72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ни у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба Закона о парничном поступку, па нема ни повреде из става 1, истог члана, на коју се ревизијом указује.

Према чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, правноснажном пресудом Вишег суда у Новом Саду П 282/2015 од 28.09.2016. године утврђено је да је Закључком Владе РС бр.401-161/2008 од 17.01.2008. године, којим су обезбеђена средства ради исплате новчане помоћи ратним војним резервистима са пребивалиштем на територији седам неразвијених општина-Куршумлија, Блаце, Бојник, Лебане, Житорађа, Дољевац и Прокупље, повређено начело једнаких права и обавеза, чиме је извршена дискриминација тужиоца на основу места његовог пребивалишта. Тужилац тужбом у овој правној ствари потражују накнаду нематеријалне штете, због повреде начела једнаких права и обавеза и извршене дискриминације.

Код овако утврђеног чињеничног стања, одбијен је тужбени захтев за накнаду нематеријалне штете на име претрпљених душевних болова због повреде права личности, односно због повреде начела једнаких права и обавеза нанете дискриминацијом, уз закључак судова да је потраживање тужиоца застарело.

Врховни касациони суд налази да је приликом оцене приговора застарелости потраживања, захтев тужиоца одбијен уз правилну примену члана 376. Закона о облигационим односима.

Наиме, заштита од дискриминације представља право личности загарантовано Уставом РС (члан 21.), али и Европском Конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 1. Протокола 12. уз Европску Конвенцију), а од 07.04.2009. године и Законом о забрани дискриминације. Повреда било ког права личности, па самим тим и вршење дискриминације у односу на неко лице или групу лица, представља вид нематеријалне штете, јер код дискриминисаних лица изазива осећај неправде, неравноправности у односу на друге грађане, а често и осећај подређености или осећај грађана нижег реда, што код њих изазива душевне болове, на основу чега су и овлашћени да пред надлежним судом захтевају заштиту од дискриминације, као и накнаду штете по овом основу. Подношење тужбе за утврђење постојања дискриминације, односно повреде права личности, није ограничено роковима– не застарева, али се захтев за накнаду штете због повреде права личности може поднети само у оквиру рокова одређених чланом 376. Закона о облигационим односима.

Законом о облигационим односима прописано је да потраживање накнаде проузроковане штете застарева за три године од кад је оштећеник дознао за штету и лице које је штету учинило (члан 376. став 1. ЗОО), а у сваком случају ово потраживање

застарева за пет година од кад је штета настала (став 2. истог члана). У конкретном случају штету представља радња тужене којом је извршена дискриминација, односно којом је тужилац неоправдано стављен у неповољнији положај у односу на ратне војне резервисте Топличког округа, која је учињена доношењем Закључка Владе РС од 17.01.2008. године, на основу кога је само резервистима Топличког округа извршена исплата ратних дневница. Из наведеног произилази да је тужилац тада имао сазнање и о настанку штете и о учиниоцу, због чега и рокови застарелости теку од дана доношења овог Закључка, односно од 17.01.2008. године. Имајући ово у виду, као и да је тужилац тужбу за накнаду нематеријалне штете по овом основу поднео 17.12.2018. године, то је захтев за накнаду штете поднет по протеклу и субјективног и објективног рока за потраживање овог вида нематеријалне штете, што и његово потраживање чини застарелим, а тужбени захтев неоснованим.

Супротно наводима ревизије, без утицаја је када је донета правноснажна пресуда којом је утврђено да је према тужиоцу извршена дискриминација. Наиме, нематеријална штета због повреде права личности нанета је у моменту када је извршена дискриминација тужилаца, што значи доношењем Закључка Владе РС. Правноснажном судском одлуком је само потврђено (утврђено) да је основан његов навод из тужбеног захтева да је, доношењем спорног Закључка, неоправдано и без објективног и разумног оправдања, стављен у неравноправан положај у односу на ратне војне резервисте Топличког округа, којима је – за разлику од тужиоца, признато право на ратне дневнице, иако су се налазили у истој ситуацији као и тужилац.

По природи ствари, лице коме је повређено било које право личности, што подразумева и лице над којим је извршена дискриминација, душевне болове због учињене повреде права – трпи од момента сазнања да је одређеном радњом дискриминисан у односу на друго лице или групу лица у истој ситуацији, без обзира да ли је вођен судски поступак у коме је утврђена ова повреда права. Такво лице може поднети тужбу са захтевом за накнаду нематеријалне штете због дискриминације као облика повреде права личности, и без захтева за утврђење да је одређеном радњом над њим извршена дискриминација, у ком случају постојање дискриминаторског акта или понашања над тужиоцем, представља претходно питање за одлучивање о захтеву за накнаду нематеријалне штете. Имајући ово у виду, као и да рок за подношење тужбе са захтевом за накнаду штете, у складу са одредбом члана 376. ЗОО, тече од момента настанка штете или од сазнања за штету, то околност када је тужилац почео да трпе душевне болове због извршене дискриминације, не може утицати на продужење законом прописаних рокова. То даље значи да уколико је тужилац за штету сазнао касније у односу на моменат њеног настанка (у конкретном случају моменат доношења Закључка Владе РС), или је – како тужилац сматра – душевне болове почео да трпи касније, захтев за накнаду штете по овом основу може потраживати само у оквиру објективног рока од 5 година од настанка штете, односно од извршене дискриминације, што је у конкретном случају пропуштено.

Имајући у виду изнето, односно да је радња тужене којом је над тужиоцем извршена дискриминација, као вид повреде права личности, извршена 17.01.2008. године, а да је тужба суду са захтевом за накнаду овог вида нематеријалне штете поднета 17.12.2018. године, односно по протеклу и субјективног и објективног рока из члана 376.

ЗОО (3 и 5 година), то је побијаном одлуком, захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете правилно одбијен, као неоснован, због наступања застарелости потраживања.

На основу изнетог, применом члана 414 став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић